

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

вигляду та психологічних властивостей до висування і розробки криміналістичних версій щодо кола осіб, причетних до злочину : монографія / під. наук. ред. В. Г. Лукашевича. Запоріжжя : Дніпровський металург, 2012. 352 с.

3. Шевчук С.В. Верховенство права. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017. Т. 3. Загальна теорія права. С. 27-31.

Ду Цзіні

ПЕРСПЕКТИВНЕ МИСЛЕННЯ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ: ЯК ВІЗУАЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ ФОРМУЄ ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗДОБУВАЧА

Анотація

У статті розглядається роль перспективного мислення у формуванні творчого потенціалу здобувачів мистецьких спеціальностей. На основі матеріалів міжнародного стажування (10 квітня – 10 червня 2026 р.) та методики проф. Збарська Ольга запропоновано чотири практичні вправи для використання в освітньому процесі. Кожна вправа містить мету, матеріали, тривалість, покрокову інструкцію та критерії оцінювання.

Ключові слова: перспективне мислення, візуальне сприйняття, творчий потенціал, мистецька освіта, критичне мислення, креативність.

Вступ

Сучасна мистецька освіта стикається з подвійним викликом: з одного боку, необхідно навчити студентів технічних навичок малювання, живопису, композиції; з іншого – сформувати їхню здатність до критичного мислення, гнучкості, відкритості до нового.

Під час міжнародного стажування «Критичне мислення в академічному середовищі: від теорії до практики» особливу увагу було приділено поняттю «перспективне мислення» (perspective taking).

Як наголосила запрошений експерт Deborah (лекція 22 травня 2026 р.), перспективне мислення – це не обов'язково згода з чужою точкою зору, а здатність побачити ситуацію очима іншої людини. Для митця ця здатність є професійно необхідною: художник постійно ставить себе на місце глядача, моделює різні кути зору, передбачає емоційний вплив своєї роботи.

Мета даної статті – запропонувати викладачам мистецьких дисциплін чотири практичні вправи для розвитку перспективного мислення, які можна безпосередньо використовувати в аудиторії.

1. Практичні вправи для розвитку перспективного мислення

Вправа 1. П'ять кутів зору

Мета: зрозуміти, як змінюється форма об'єкта залежно від точки огляду.

Матеріали: простий натюрморт (чашка, пляшка, фрукт), папір, олівець.

Тривалість: 30 хвилин.

Інструкція: 1) вибрати один предмет; 2) намалювати його з п'яти різних кутів (зверху, знизу, зліва, справа, зсередини); 3) обговорити в парі, який кут видався найскладнішим.

Критерії оцінювання: виконано всі 5 кутів; передано різницю форми.

Вправа 2. Емпатійний портрет

Мета: навчитися передавати емоційний стан людини через портрет.

Матеріали: папір, олівець або вугілля.

Тривалість: 60 хвилин.

Інструкція: 1) розділитися на пари; студент А розповідає про свій день (5 хв); 2) помінятися ролями; 3) намалювати портрет партнера; 4) пояснити, яка емоція стала головною.

Критерії оцінювання: портрет відображає емоцію; використано виразні засоби (лінію, світлотінь, композицію).

Вправа 3. Колір настрою

Мета: виражати абстрактні емоції через колір без використання предметних форм.

Матеріали: акварель або акрил, папір, пензлі.

Тривалість: 15 хвилин.

Інструкція: 1) викладач називає емоцію (наприклад, «тривога», «спокій»); 2) студенти створюють абстрактну композицію; 3) роботи вивішуються анонімно; група вгадує емоцію.

Критерії оцінювання: використано колір та лінію; композиція викликає впізнавану емоційну реакцію.

Вправа 4. Зворотна перспектива

Мета: зрозуміти, як композиція впливає на емоційне сприйняття твору.

Матеріали: роздруківка відомої картини (наприклад, «Таємна вечере» Леонардо да Вінчі), папір, олівець.

Тривалість: 45 хвилин.

Інструкція: 1) розглянути оригінальну картину; 2) перемалювати композицію дзеркально; 3) порівняти емоційне враження.

Критерії оцінювання: виконано перекомпозицію; надано пояснення змін емоційного враження.

2. Інтеграція вправи в навчальний процес

Згідно з Deborah (лекція 22 травня 2026 р.), успішне

впровадження нових практик у роботу з дорослими здобувачами освіти вимагає врахування трьох компонентів: знання, навички та переконання.

Рекомендований графік занять (5 тижнів): 1-й тиждень – «П'ять кутів зору» (30 хв); 2-й тиждень – «Емпатійний портрет» (60 хв); 3-й тиждень – «Колір настрою» (15 хв); 4-й тиждень – «Зворотна перспектива» (45 хв); 5-й тиждень – підсумкова робота із застосуванням щонайменше двох методів (90 хв).

Питання для рефлексії (5 хв після кожної вправи): що нового я побачив? яку емоцію я відчував? де я можу застосувати цей досвід?

3. Зв'язок із саморегуляцією та самоідентифікацією

Як зазначалося в лекції, саморегуляція та самоідентифікація тісно пов'язані з творчим розвитком. Запропоновані вправи сприяють подоланню когнітивної ригідності, контролю егоцентризму, ідентифікації емоцій та толерантності до невизначеності.

Спостереження, наведені в цій статті, ґрунтуються на авторському педагогічному досвіді. Для отримання достовірних висновків необхідне подальше емпіричне дослідження.

Висновки

На основі аналізу матеріалів міжнародного стажування та авторської методики проф. Збарська Ольга можна зробити такі висновки:

1. Перспективне мислення є ключовою компетентністю майбутнього художника-педагога.
2. Запропоновані чотири вправи можуть бути безпосередньо використані в освітньому процесі.
3. Успішне впровадження вимагає врахування трьох компонентів (знання, навички, переконання) та регулярної рефлексії.
4. В умовах воєнного стану в Україні ці методики є не лише освітнім інструментом, а й засобом психологічної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Zbarska, O. Розвиток креативного мислення: авторська методика (Матеріали міжнародного стажування «Критичне мислення в академічному середовищі: від теорії до практики»). Інститут креативного мислення "OZ CREDO", США, 2026.

2. Гораш К. Інноваційна діяльність як пріоритетний напрям розвитку закладу вищої освіти. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2023. Вип. 1 (23). С. 50-57.

ДУБЕНКО Світлана Вячеславівна

АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РИЗИКІВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СИСТЕМНИХ ЗАГРОЗ

Vasyl Demchyna Project management of the implementation of intelligent transport systems for the safe regulation of logistics flows	Демчина Василь Управління проєктами впровадження інтелектуальних транспортних систем для безпечного регулювання логістичних потоків	86
Iryna Dorozh Formation of critical thinking of primary school students through personally oriented learning technologies	Дорож Ірина Формування критичного мислення здобувачів початкової освіти засобами особистісно орієнтованих технологій навчання	90
Anna Drahonenko Critical thinking within the study of criminal law disciplines	Драгоненко Анна Критичне мислення у межах вивчення кримінально-правових дисциплін	94
Du Jingyi Forward thinking in art education: how visual perception shapes the creative potential of the student	Ду Цзіні Перспективне мислення в мистецькій освіті: як візуальне сприйняття формує творчий потенціал здобувача	97
Svitlana Dubenko Analytical approaches to assessing the risks of Ukraine's energy security in the context of systemic threats	Дубенко Світлана Аналітичні підходи до оцінки ризиків енергетичної безпеки України в умовах системних загроз	100
Mykola Dubinka Critical thinking as an educational outcome and professional guideline for the activities of a teacher at a higher education institution	Дубінка Микола Критичне мислення як освітній результат і професійний орієнтир діяльності викладача закладу вищої освіти	103
Mykyta Zhurenko Critical thinking as an important component of the digital competence of future computer science teachers	Журенко Микита Критичне мислення як вагомий складник цифрової компетентності майбутніх учителів інформатики	107
Olena Zabolotnia Developing critical thinking among teachers and students of a scientific lyceum	Заболотня Олена Розвиток критичного мислення вчителів та учнів наукового ліцею	110
Olha Zakurdaieva, Yuliia Lakhmotova Neuropedagogical Strategies for Developing Critical Thinking in	Закурдаєва Ольга, Лахмотова Юлія Нейропедагогічні стратегії розвитку критичного	113